

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПТАХІВНИЦТВА ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

І.А. Бойко, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

Птахівництво, як галузь тваринництва, характеризується швидкими темпами відтворення поголів'я, найменшими витратами матеріальних засобів і затратами людської праці на одиницю виробленої продукції. Продукція галузі займає важливе місце в забезпеченні населення високоякісними дієтичними продуктами харчування, оскільки м'ясо птиці має високі поживні та дієтичні властивості.

За даними Державної служби статистики України протягом 2000-2014 років поголів'я птиці зросло на 90,9 млн. гол. (73,5%) і становить на 1 січня 2015 року 214,6 млн. голів [1]. Нарощуванню поголів'я птиці сприяли законодавчі рішення та прийняті Державні й Галузеві програми розвитку сільського господарства в Україні, в тому числі й за рахунок організації і підтримки племінних птахівницьких господарств державними дотаціями [2]. Основне зростання поголів'я птиці відбулося за рахунок укрупнення існуючих і побудови нових птахофабрик. Кількість птиці в населення упродовж досліджуваного періоду поступово зменшилась, в той час як у сільськогосподарських підприємствах кількість поголів'я зростає і у 2014 році становила 56,9% від усього поголів'я.

Виробничі процеси в промисловому виробництві пов'язані із забрудненням навколишнього середовища та утворенням великої кількості відходів. Основними небезпечними відходами у птахівництві є утворення гною (посліду). На великих комплексах накопичується досить значна маса гною (посліду), зокрема на птахофабриках із поголів'ям 5 млн. птахів на рік обсяги утворення посліду становлять приблизно 35 тис. т.[5]

За деякими розрахунками, річний вихід посліду в птахівницьких господарствах України складає близько 4,7 млн. тонн [4]. На сьогоднішній день пташиний послід часто виступає джерелом забруднення повітряного середовища, ґрунтів, водоймищ та підземних вод токсичними речовинами, розповсюдження хвороботворних мікроорганізмів, насіння бур'янів, яєць та личинок гельмінтів і мух. Під його складування та зберігання з господарського обороту вилучаються великі площі сільгоспугідь.

Відомо чимало способів переробки пташиного посліду, які мають свої переваги та недоліки, основні з яких такі [4]:

- використання як добрива в необробленому вигляді або після зберігання в послідосховищах;
- компостування: звичайне або прискорене;
- вермікомпостування;
- використання посліду для отримання біогазу;
- високотемпературна сушка;

- переробка методом екструдуювання та гранулювання;
- пряме спалювання посліду для отримання теплової енергії;
- спалювання посліду для отримання тепла та електроенергії.

У світовій практиці все більше уваги приділяється використанню технологій анаеробного зброджування для утилізації посліду, тобто використання біогазових установок.

Станом на 2013 рік в Україні діяло шість біогазових установок на підприємствах тваринництва, при цьому лише одна в птахівництві (птахофабрика «Оріль-Лідер»).

Навесні 2012 року «Миронівський хлібопродукт» розпочав роботи з будівництва першої біогазової станції на птахофабриці «Оріль-Лідер». У 2013 році була запущена в експлуатацію біогазова станція, потужність якої склала 5 МВт. Це перша в Європі біогазова станція такої потужності та рівня технологій, що працює на курячому посліді і відходах комплексу з переробки курчат-бройлерів [3].

В результаті щорічно станція буде виробляти 30,4 млн. кВт·год електроенергії при власному споживанні «Оріль-Лідер» на рівні 21 млн. кВт·год. Залишки електроенергії будуть реалізовуватися на ринок [3]. Крім електроенергії та тепла, станція забезпечує виробництво 20 тис. тонн твердих органічних добрив і 240 тис. тонн рідких органічних добрив на рік. Це дозволить повністю забезпечити екологічно чистими органічними добривами «Оріль-Лідер», який має в своєму розпорядженні близько 3 тис. га землі.

МХП інвестував в будівництво біогазової станції на «Оріль-Лідер» 15 млн. доларів США. За розрахунками холдингу, термін окупності проекту становить 4 роки (при врахуванні «зеленого» тарифу на електроенергію з біогазу – 3 роки). В подальшому планується впровадження біогазових станцій на інших птахофабриках холдингу. Крім Миронівського хлібопродукту, аграрний холдинг Укрландфармінг планує на двох птахофабриках «Авангард» впровадити енергетичний комплекс з утилізації курячого посліду, який дозволить ефективно використовувати існуючий вторинний енергетичний ресурс (послід) для виробництва електричної та теплової енергії. Вартість проекту становить 85 млн. дол. США.

Перепонами для широкого використання біогазових установок є значні початкові інвестиції й непривабливі терміни окупності проекту. Крім того, експерти відзначають, що впровадження біогазових технологій є економічно доцільним лише в рамках виробництва продукції і рослинництва, і тваринництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
2. Іщенко, Ю.Б. Птахівництво України [Аналітичний огляд] / Ю.Б. Іщенко. – Харків, 2013. – 74 с.
3. Миронівський хлібопродукт [Електронний ресурс] / Офіційний сайт – Режим доступу : <http://www.mhp.com.ua>.
4. Пташиний послід : вихід, хімічний склад та основні способи переробки

[Електронний ресурс] / Державна дослідна станція птахівництва Національної академії аграрних наук України. – Режим доступу : http://avianua.com/ua/index.php/statty_po_pticevodstvu/12-statti_tehnologiya_pticevodstva/40-ptashinij-poslid-himichnyj-sklad

5. Розвиток тваринництва в Україні : проблеми та рекомендації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://necu.org.ua/rozvytok-tvarynnnytstva-v-ukrayini-problemy-ta-rekomendatsiyi>.